

SMITTEVERNVEILEDER FOR FELLESKAP I NLM

Gjeldende fra og med 7.5.2020

1. Innledning

Denne veilederen skal gi råd og føringer for smittevern­faglig forsvarlig gjennomføring av møter, gudstjenester og andre samlinger i regi av Norsk Luthersk Misjonssamband under Covid-19 pandemien.

NLM anbefalte 12. mars alle våre fellesskap å avlyse gudstjenester/møter inntil videre. Siden dette har, ikke minst siden samlinger med forkynnelse er NLMs kjernevirksomhet i Norge, NLM gjenåpnet for møter /gudstjenester og kirkelige handlinger (dåp, nattverd, velsignelse av ekteskap) i takt med at samfunnet for øvrig åpnes opp.

Dette skjedde gradvis og i kontrollerte former under overholdelse av Covid-19 forskriften. Denne smittevernveilederen skal bidra til dette.

Gudstjenester og møter er å regne for et offentlig arrangement. Derfor omfattes de av de til enhver tid gjeldende alminnelige retningslinjer for denne type arrangementer. Dersom bedehuset eller forsamlingslokalet leies eller lånes ut til lukkede private arrangementer er det retningslinjer og antallsbegrensninger for private arrangementer som gjelder.

MERK:

1. **DENNE VEILEDEREN ER BASERT PÅ DEN NASJONALE SMITTEVERNFORSKRIFTEN.**

Kommuner kan dersom smittesituasjonen krever det, innføre skjerpede regler. Kommunale myndigheter har ikke anledning til å innføre regler som er mer liberale enn de nasjonale reglene, bare motsatt.

Dessuten kan sentrale myndigheter benytte hjemmelen i Covid-19 forskriftens kap. 5A, 5B og 5C til å innføre regionale innstramminger.

Det er derfor viktig at lokale kirker og menigheter følger med på og innretter seg etter regionale og lokale reguleringer og tiltak.

2. **ANBEFALINGER FRA MYNDIGHETENE BØR ETTERLEVES.**

Myndighetene kan komme med anbefalinger som ikke er regulert i forskrifts form. Vurderinger vedr. anbefalinger er derfor underlagt et visst skjønn. Gjeldende anbefalinger som har særlig relevans til arrangementer denne veilederen er utformet med tanke på, er følgende:

- a. Anbefalingen om ikke å krysse kommunegrensen for å delta på arrangement.

Rådet har en tofoldig adresse:

1. Arrangører som henvender seg til et publikum utover kommunegrensen med sitt arrangement, bør avlyse eller utsette arrangementet.
2. Enkeltindivider bør unnlate å krysse kommunegrensen for å delta på et arrangement.

Anbefalingene gjelder deltakelse på arrangementer og ikke reise for å utføre tjeneste som prest eller forkynner. Dette er definert som nødvendig reise og omfattes ikke av anbefalingen.

Informasjon fra myndighetene

Informasjonsmaterieil og plakater om covid-19 finnes på Helsedirektoratets nettsider:

<https://www.helsedirektoratet.no/tema/beredskap-og-krisehandtering/koronavirus/plakater-oginformasjonsmaterieil>

Alle bør utøve godt smittevern under covid-19-utbruddet. Det betyr at de fire hovedprinsippene for smittevern som beskrevet i denne veilederen, må overholdes både i og utenfor tjenesten. Et godt samarbeid mellom ansatte, frivillige eller andre som er knyttet til tjenesten må opprettholdes.

Se også covid-19-forskriften og tilhørende beslutninger og veiledning her:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2020-03-27-470>

<https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/koronavirus>

Informasjon om covid-19 og tiltak i arbeidslivet fra Arbeidstilsynet:

<https://www.arbeidstilsynet.no/tema/biologiske-faktorer/coronavirus-tiltak-i-arbeidslivet-motsmitte/>

Om viruset, sykdommen og utbruddet

Det vises til www.fhi.no for oppdatert og utfyllende informasjon om dette.

Om denne veilederen

Smittevernveilederen er utarbeidet i samarbeid med Norges Kristne Råd. Den bygger blant annet på veileder utarbeidet av Den norske kirke, innspill fra barne- og familiedepartementet og mal for bransjestandarder utgitt av Folkehelseinstituttet 28.4.2020.

Veilederen er godkjent av generalsekretærens ledermøte 5.05.2020. Veilederen vil bli oppdatert i samsvar med endrede råd fra sentrale helsemyndigheter og ved andre behov. Nye versjoner vil da erstatte tidligere utgaver. Veilederen ligger på nlm.no og er merket med «sist oppdatert dd.mm.åååå»

Denne veilederen kommer i tillegg til vedtatte HMS-rutiner i NLM

2. Ansvar og avgjørelsesmyndighet

For å sikre en forsvarlig og gradvis gjennomføring av gjenåpning av ordinær møtevirksomhet i NLM kreves det god samhandling mellom NLMs hovedkontor, regioner, ledere i fellesskapene og de som skal ha en rolle i gjennomføringen av gudstjenesten/møtet.

Ledelsen av det lokale fellesskapet er selv ansvarlig for at drift, gjennomføring av gudstjenester/møter og annen aktivitet skjer i samsvar med gjeldende lover og regelverk. Videre er de ansvarlig for å sikre en forsvarlig drift av fellesskapet med hensyn til smittevern, og plassere ansvar for ulike oppgaver i forbindelse med smittevernårene. Regionledelse må sørge for nødvendig opplæring og informasjon til ansatte og videre sørge for at frivillige medarbeidere og deltakere/brukere får nødvendig opplæring.

Planer for smittevern må tilpasses lokale forhold etter råd gitt i denne veilederen. Pandemien kan bli langvarig, og det vil være behov for å opprettholde ulike tjenester og funksjoner i samfunnet samtidig med at smittevernhensyn tas. Ulike faser av pandemien og ulik smittespredning i landet vil kunne kreve tilpassede tiltak. Lokal ledelse av fellesskap (styreleder/den styreleder utpeker/forsamlingsleder/pastor) er ansvarlig for gjennomføring av gudstjenesten/ og kirkelige handlinger. Vedkommende skal også sikre at det er gitt nødvendige instruksjoner til deltakere/pårørende før, under og etter samlinger /kirkelige handlinger.

3. Smittevern

3.1 Overordnede retningslinjer for å ivareta godt smittevern

Det gjøres mange tiltak i alle deler av samfunnet som til sammen begrenser smittespredningen. Det er viktig å bruke tiltak som er tilpasset ulike situasjoner.

Covid19 smitter hovedsakelig via dråpe- og kontaktsmitte. Virusets spres i størst grad ved hoste- og nysing – og mindre ved normal tale/snakking. Det er ikke vist at det nye koronaviruset smitter via mat, drikke eller vann.

Formålet med rådene er å redusere risiko for smitte med covid-19.

De fire grunnpilarene for å bremse smittespredning er:

- A. Syke personer skal ikke delta på møter/ gudstjenester / kirkelige handlinger
- B. God hygiene
- C. God avstand og minst mulig kontakt mellom personer
- D. Minst mulig felles bruk og berøring av inventar og utstyr

Til tross for godt gjennomførte tiltak, kan tilfeller av Covid-19 og andre infeksjoner oppstå. Dersom smitteverntiltakene i denne veilederen gjennomføres, vil smittespredningen likevel bli begrenset. Tiltakene nedenfor er en beskrivelse av hvilke smitteverntiltak som må være på plass for å lykkes med å redusere smitterisiko til et minimum.

3.1.1. Syke personer skal ikke delta på møter, gudstjenester og samlinger

- På fellesskapets hjemmesider og i kontakt med pårørende, deltagere mv må det informeres tydelig om at de som kan være korona-syke, har symptomer på luftveisinfeksjon eller er i karantene ikke kan delta på samlinger.

Det bør samtidig informeres om organisasjonens nettilbud, streaming av gudstjenester/møter, kontaktinformasjon for samtaler mv for de som er forhindret i å delta på arrangementer.

- Alle ansatte og frivillige som har symptomer på luftveisinfeksjon skal ikke gå på jobb eller delta i forberedelse og gjennomføring av gudstjenester/møter.
- Ansatte og frivillige har et særlig ansvar for å følge myndighetenes råd om karantene og isolering ved utvikling av egne symptomer eller ved nærkontakt med mennesker med påvist smitte.
- Frivillige og deltagere skal informeres om at de skal melde fra til styreleder/den styreleder har utpekt/pastor /forsamlingsleder dersom de utvikler sykdom etter 1-2 dager.
- Personer som har hatt nærkontakt med en person senere enn 48 timer før vedkommende fikk de første symptomer på smitte, og som siden er bekreftet smittet av SARS CoV-2 skal oppholde seg i karantene i ti døgn etter kontakten. For definisjon av nærkontakt, se covid-19-forskriftens §3.

- Kommunehelsetjenesten har ansvar for oppfølging rundt tilfeller med bekreftet covid-19 (smitteoppsporing), og skal varsle tjenesten dersom brukere eller ansatte får bekreftet covid-19. Det er kommunehelsetjenesten som skal beslutte videre tiltak og definerer nærkontakter til den syke.

3.1.2. God hygiene

- Sørg for god informasjon ved inngangspartiet mv. for deltagere og tilsatte med råd for å unngå smitte. Se [plakater for smittevern](#) her.
- Det må tilrettelegges for håndhygiene, enten ved lett tilgjengelig håndvask eller hånddesinfeksjon for ansatte, frivillige og deltakere. *Dette gjelder også ved arrangementer utendørs.*

Utføres som et minimum ved ankomst, mellom ulike oppgaver (for eksempel hvis man forflytter seg eller skifter utstyr), etter toalettbesøk, og før og etter kjøkkenarbeid og spising. Sørg for tilstrekkelig mengde papirhåndklær ved håndvask.

- Unngå håndhilsning, klemming og unødvendig fysisk kontakt.
- Unngå å ta i ansiktet
- Host i albuekroken eller i et papir som kastes. Vask hender etterpå.

3.1.3. Registrering av fremmøte

- Fremmøte må registreres med hjemmel i covid-19-forskriften §13: «Arrangøren skal ha oversikt over hvem som er tilstede, for å kunne bistå kommunen ved en eventuell senere smitteoppsporing etter smittevernloven § 3-6. Dersom det for å finne tilbake til deltakerne, er nødvendig å nedtegne en egen oversikt over de tilstedeværende med kontaktopplysninger, skal oversikten oppbevares på en forsvarlig måte og slettes etter 14 dager. Se mal «skjema for registrering» (vedlegg)
- Registreringen skal minimum inneholde navn og telefonnummer.
- Opplysning om hjemmel og begrunnelse for registrering bør henges opp ved registreringspunktet. Registreringen kan foregå ved at deltakere skriver seg på en liste ved inngangen. Dersom felles penn benyttes, må håndsprit benyttes etter bruk.
- Etter ankomst og registrering skal deltakerne gå direkte til anvist plass

3.1.4 God avstand og minst mulig kontakt mellom personer

Fra 16.04 kl 00.00 gjelder følgende nasjonale forskrifter vedr. antall til stede ved arrangementer: (Sjekk med egen kommune om strengere regler gjelder lokalt.)

- Generelt gjelder bestemmelsen om maksimum 10 personer til stede på innendørs arrangement
- Når alle i publikum sitter på faste, tilviste plasser, kan det være 100 personer til stede ved innendørs arrangement.

- På utendørs arrangement er det tillatt med 200 personer til stede. Ved utendørs arrangement kan det være inntil 600 personer til stede samtidig dersom alle i publikum sitter på faste, tilviste plasser og organiseres i grupper med inntil 200 personer på en slik måte at det hele tiden er minst to meter avstand mellom gruppene.
- Ansatte, frivillige eller oppdragstakere som står for gjennomføringen av arrangement på offentlig sted skal ikke regnes som en del av arrangementet.
- Disse skal ikke ta plass i forsamlingen i løpet av samlingen/gudstjenesten/møtet.
- Det skal legges til rette for minst en meter avstand mellom personer som ikke hører til samme husstand. Avstandskravet gjelder fra skulder til skulder.
- Kravet om minsteavstand på en meter innebærer at seteplassering eller benyttelse av stolrader må innrettes etter dette. Avstandskravet gjelder ikke medlemmer av samme husstand.
- Arrangøren bør vurdere fysiske tiltak for å bidra til tilstrekkelig avstand: ommøblering av lokalet, avstengning av annenhver benke/stolrad, markering med tape mv.
- Etter som arrangøren ikke på forhånd alltid vet hvor mange som deltakere det kommer fra hver husstand, kan det være uhensiktsmessig å forhåndsmerke stoler. Arrangøren bør derfor sørge for å ha møteverter som leder deltakerne til setene som skal brukes og på den måten påser at avstandskravet overholdes.
- Forsamlingsrommets størrelse overstyrer maksimumsantallet. Det vil derfor være aktuelt med et lavere deltagerantall i mindre lokaler for å sikre tilstrekkelig avstand.
- Unngå felles rigging. Ommøbleringer og utstyr må settes fram i forkant av gudstjenesten.
- Artikulasjon ved fremførelse av sang av solister eller mindre grupper kan medføre økt fare for smitte spredning. Det anbefales derfor noe ekstra avstand i slike tilfeller.
- Fellessang ved deltagelse på arrangementer, for eksempel på bedehus og andre forsamlingslokale kan medføre økt dråpeutskillelse og smitterisiko. Det er derfor påkrevd med særlig oppmerksomhet rettet mot overholdelse av avstandskravet, som er å forstå som et minimumskrav. Å øke avstanden

mellom deltakerne dersom man planlegger for fellessang er en god forholdsregel.

- Reduser muligheten for kontakt som kan oppstå ved trengsel ved utgang, nattverd, kistebæring, musikkframføring mv.
- Når gudstjenesten/møtet er slutt, bør deltakerne forlate møtesalen på en ordnet måte ved at de bakerste radene tømmes først. Deltakere bør fortløpende finne veien ut slik at opphopning i gang eller foajé ikke skjer.

3.1.5. Minst mulig felles bruk og berøring av inventar og utstyr

- Instrumenter, mikrofoner, bøker mv skal ikke deles og ikke berøres av andre enn den som skal benytte det.
- Sang- og salmebøker kan brukes dersom de ikke deles og det går mer enn ett døgn til de skal brukes på nytt
- Husk desinfisering av pianotangenter og annet utstyr som kan brukes av flere personer. Desinfisering bør gjennomføres mellom hvert skifte av utøver.

3.1.6. Servering av mat, kirkekaffe mm.

I flg. Mattilsynet er det ikke påvist at koronaviruset smitter gjennom mat og drikke. Det er håndteringen, tilberedelsen og forholdene rundt serveringen som kan bidra til økt smitterisiko. Derfor er skjerpet oppmerksomhet rundt de generelle smitteverntiltakene som håndhygiene og renhold av overflater på kjøkkenet påkrevd.

- Ved tilberedning og håndtering av mat i eget kjøkken skal bare de som tilbereder maten skal ha adgang til den sonen i kjøkkenet der maten tilberedes/håndteres.
- Dersom nødvendig, skal det etableres et eget punkt på kjøkkenet der de som serverer maten kan hente den for å levere ut. Disse bør om mulig, ikke ha adgang til den sonen i kjøkkenet der maten tilberedes.
- Unngå buffet.
- Tilrettelegg for servering av ferdige porsjoner/stykker, evt. bestilt fra catering innpakket i f.eks. plast eller annen emballasje.
- Bruk egnede redskaper som pølseklype eller kakespade ved utdeling av mindre stykker som pølser i brød/lompe, boller, rundstykker, kaker e.l.
- Servering av kaffe og annen drikke bør foregå ved at en eller flere personer skjenker i beger/kopp. Unngå selvbetjening med karaffer, kanner o.l. som berøres av gudstjeneste- / møtedeltakerne i alminnelighet.
- En person bør ha oppsyn med at avstandsreglene ivaretas i eventuell matkø.
- Både plassering av bord og antall personer ved hvert bord må organiseres under tilsyn slik at avstandsregelen overholdes.
- Mingling bør unngås.

3.2. Generelt renhold

Aktiviteter forutsetter rutiner for rengjøring. Rutinene skal være kjent i kirken/kontoret ved oppslag og gjelder alle rom som benyttes.

- Det anbefales god, generell rengjøring av lokalene. Vanlige rengjøringsmidler kan benyttes.
- Dørhåndtak, vaskeservanter, trappegelendre og andre gjenstander eller kontaktflater som hyppig berøres bør rengjøres hyppig.
- Etanolbasert desinfeksjonsmiddel kan brukes på ellers rene flater, men vær oppmerksom på at dette ikke er tilstrekkelig ved synlig skitne overflater. Synlig skitne overflater må derfor rengjøres før eventuell bruk av desinfeksjonsmidler i tillegg.
- Utstyr som er brukt rengjøres før neste bruk. Dette gjelder også orgel, piano, talerstol, mikrofoner, ledninger, høyttaleranlegg, og flater i andre rom som brukes i tilknytning til gudstjenesten/møtet/samlingen dersom flere benytter disse.
- Dersom forsamlingens toaletter skal være tilgjengelige, må det også her være rutiner for renhold. Toaletter som er i daglig bruk, skal rengjøres daglig.

4. Kirkelige handlinger

Med forutsetning om at de beskrevne tiltak for smittevern følges, kan forsamlingen finne løsninger for gudstjenester/møter og annen organisert aktivitet i tråd med denne veilederen. Det inkluderer også kirkelige handlinger som nattverd, dåp, velsignelse av ekteskapet og gravferd.

Merk at regjeringen har ved en tilføyelse til §13 i covid-19-forskriften gjort unntak fra avstandskravet for «personer som deltar i religiøse seremonier som krever kortvarig nærkontakt.» (§13g) Se også veilederen 3.1.1. nest siste kulepunkt.

4.1. Nattverd

- De som forbereder og deler ut vin og oblat, eller bryter brødet skal praktisere foreskrevet håndhygiene umiddelbart før handlingen tar til.
- Nattverd gjennomføres på en slik måte at det ikke er direkte kontakt mellom utdeler, elementene og mottaker.
- Dette kan oppnås med bruk av særkalk.

Der man bruker oblater kan disse legges i hver kalk, helst før nattverdsmåltidet begynner.

- Mottaker tar med særkalk med oblat, tar selv oblatten i munnen og holder særkalken (som vanlig) frem.
- Der man benytter brød som er brutt, brytes brødet og legges på et fat eller brett med en duk av papir. Det forutsettes at avstanden mellom brødstykkene er så stort at man kan ta dette uten å være berøring med andre.
- Mottakeren mottar særkalk og brød, tar brødet i munnen og holder særkalken frem.
- Det må være minst en meters avstand mellom utdeler og mottaker og mellom mottakerne.

- Menigheten/forsamlingen må ha tilfredsstillende rutiner for å sikre desinfiserende vask av utstyret som benyttes, eller benytte engangsbeger.
- De som forbereder og deler ut vin og oblat skal praktiskere god håndhygiene.

4.2. Dåp

- Dåpsfølget som står ved døpefonten sammen med døper, bør bestå av få personer.
- Dåpshandlingen gjennomføres på vanlig måte uten bruk av hansker: Å tegne korsets tegn på pannen, øse vann over barnets hode, tørke av barnets hode og håndspåleggelse. Dette forutsetter grundig håndvask i forkant.
- Papierserviett brukes til å tørke dåpsbarnets hode. Tøyserviett kan benyttes dersom dåpsfølget har dette med og håndterer denne. Andre løsninger som ivaretar smittevernhensynet, kan vurderes.
- Det anbefales at barnet holdes av samme person gjennom gudstjenesten/dåpshandlingen og eventuelt løfter barnet frem for menigheten i etterkant av dåpshandlingen.

4.3. Velsignelse av ekteskapet

Generelle bestemmelser om smittevern må følges.

- Kun brudepar og forlovere bør stå sammen med pastor/ forsamlingslederen.
- Forutsatt god håndhygiene i forkant og etterkant, kan ekteskaps -velsignelsen og forbønn med håndspåleggelse gjennomføres på vanlig måte.

4.4. Gravferd

Gravferd innenfor alminnelige tidsfrister etter dødsfallet.

- Det kan være både generelle og lokale antallsbegrensningene for gravferd. Dette kan gi grunnlag for å tilby en utvidet samling i forsamlingen/menigheten i forbindelse med et utsatt minnesamvær, urnenedsettelse el.lign.
- Vi anbefaler strømming av seremonien etter de retningslinjer som gjelder for dette.
- Forrettende pastor/forsamlingsleder bør ha løpende kontakt med begravellesbyrå slik at de er kjent med lokal fleksibilitet i forbindelse med seremonier.
- I forkant av begravelsen anbefales det å redusere antall berøringspunkter, ved å ha åpen inngangsdør, benytte trykte salmeark, ikke benytte puter i benkene og lignende.
- Det forutsettes at de som er til stede ikke har akutt luftveisinfeksjon, og at generelle bestemmelser om smittevern følges. Det gjelder også pårørende som bærer kisten. Informasjon om dette bør gjøres kjent ved oppslag

